

Acta Academiae Beregsasiensis

2015

ISSN 2310-1954

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ Ф. РАКОЦІ ІІ

Acta Academiae Beregsasiensis

Том XIV

Науковий вісник

- *філологія*
- *історія*
- *педагогіка*

Берегове–Ужгород
2015

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ №20186-9986Р від 18.07.2013 р.

„Acta Academiae Beregsasiensis” засновано у 2000 році
та видається за рішенням Видавничої ради
Закарпатського угорського інституту імені Ф.Ракоці ІІ

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ
(протокол № 2 від 10.06.2015 р.)

ГОЛОВНІ РЕДАКТОРИ:

кандидат педагогічних наук І. Орос, доктор біологічних наук Й. Сікура

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

історичні науки

І.Мандрик доктор історичних наук (заст. гол. ред.)
М.Матьовка доктор історичних наук
П.Федака доктор історичних наук
В.Брензович кандидат історичних наук
І.Самборовські-Нодь кандидат історичних наук
Ю.Чотарі кандидат історичних наук
А.Бочкор кандидат історичних наук

філологічні науки

М.Сюсько доктор філологічних наук (заст. гол. ред.)
А.Золтан доктор філологічних наук (Науковий університет ім. Лоранда
Етвеша, Будапешт)
М.Контра доктор філологічних наук (Сегедський науковий університет)
І.Ковтюк кандидат філологічних наук
О.Кордонець кандидат філологічних наук
І.Пенцофер кандидат філологічних наук (відповідальний редактор)
С.Черничко кандидат філологічних наук

педагогічні науки

Н.Лисенко доктор педагогічних наук
Л.Макаренко доктор педагогічних наук
А.Сабо доктор педагогічних наук (заст. гол. ред.)
М.Левринц кандидат педагогічних наук
І.Орос кандидат педагогічних наук
І.Силадій кандидат педагогічних наук (відповідальний секретар)

A-19 **Acta Academiae Beregsasiensis:** науковий вісник / Міністерство освіти і науки
України, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ; гол. ред.:
І.Орос, Й.Сікура. – Берегово: Вид-во "Графіка", 2015. – Том XIV. – 312 с. (серія:
філологічні, історичні та педагогічні науки)

У науковому віснику „Acta Academiae Beregsasiensis” Закарпатського угорського
інституту імені Ференца Ракоці ІІ розглядаються актуальні питання наукових досліджень
докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ
не лише України, але і зарубіжних країн, які працюють у галузі філологічних, історичних та
педагогічних наук.

УДК 001.2
ББК 72

ISSN 2310-1954
ISBN 978-966-2303-15-5

© Автори статей, 2015
© Закарпатський угорський інститут
імені Ференца Ракоці ІІ, 2015

ISSN 2310-1954

UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA
II. RÁKÓCZI FERENC KÁRPÁTALJAI MAGYAR FŐISKOLA

Acta Academiae Beregsasiensis

XIV. évfolyam

Tudományos folyóirat

- *filológia*
- *történelem*
- *pedagógia*

Beregszász –Ungvár
2015

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Nyomtatott tömegtájékoztatói eszközök állami nyilvántartásának igazolása:
széria: KB № 20186-9986P; kiadta: Ukrajna Állami Nyilvántartási Szolgálat 2013.07.18-án

Az *Acta Academiae Beregsasiensis* 2000-ben lett alapítva, és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Kiadói Tanácsának határozata alapján jelenik meg

Kiadásra javasolta: a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa
(2015.06.10, 2. számú jegyzőkönyv)

FŐSZERKESZTŐK:

dr. Orosz Ildikó, dr. Szikura József

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

történelemtudomány

*dr. Bocskor A.
dr. Brenzovics L.
dr. Csatáry Gy.
dr. Fedaka P.
dr. Mandrik I. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Matyovka M.
dr. Szamborovszkyné Nagy I.*

filológia

*dr. Cserniczkó I.
dr. Kontra M.
dr. Kótyuk I.
dr. Kordonec O.
dr. Penckófer J. (felelős szerkesztő)
dr. Szjuszko M. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Zoltán A.*

pedagógia

*dr. Liszenko N.
dr. Lőrinc M.
dr. Makarenko L.
dr. Orosz I.
dr. Szabó Á. (főszerkesztő-helyettes)
dr. Szilagyij I., (felelős titkár)*

KORREKTÚRA:

G. Varcaba I., Lőrinc M., Kordonec O.

TÖRDELÉS:

Tótin V.

A szerkesztőbizottság címe:
90202 Beregszász, Kossuth tér 6.,
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskola
Tel.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua

© A szerzők, 2015
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai
Magyar Főiskola, 2015

ISSN 2310-1954

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
FERENC RÁKÓCZI II. TRANSCARPATHIAN HUNGARIAN INSTITUTE

Acta Academiae Beregsasiensis

Volume XIV

Research Journal

- *philology*
- *history*
- *pedagogy*

Berehove–Uzhhorod
2015

УДК 001.2
ББК 72
А – 19

Certificate of State Registration of Printed Mass Media, Series KB № 20186-9986P,
Issued by the State Registration Service of Ukraine, December 20th, 2013

The journal „Acta Academiae Beregsasiensis” was established in 2000 and is published by the
Publishing Council of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute

Recommended to publication by the Scientific Council of Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian
Hungarian Institute, record № 2 from June 10, 2015

EDITOR-IN-CHIEF:
dr. I. Orosz, dr. J. Szikura

EDITORIAL BOARD:

history

dr. Bocskor A.
dr. Brenzovics L.
dr. Csatáry Gy.
dr. Fedaka P.
dr. Mandrik I. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Matyovka M.
dr. Szamborovszkyné Nagy I.

philology

dr. Cserniczkó I.
dr. Kontra M.
dr. Kótyuk I.
dr. Kordonec O.
dr. Penckófer J. (Editor of the issue)
dr. Szjuszko M. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Zoltán A.

pedagogy

dr. Liszenko N.
dr. Lőrincz M.
dr. Makarenko L.
dr. Orosz I.
dr. Szabó Á. (Deputy Editor-in-Chief)
dr. Szilagyij I. (secretary)

PROOF-READING:

G. Varcaba I., Lőrincz M., Kordonec O.

MAKEUP:

Tótin V.

The address of editorial board:
Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian Hungarian Institute
Kossuth square, 6.
90202 Berehove, Ukraine
Tel.: (380-3141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua

© Authors, 2015
© Ferenc Rákóczi II. Transcarpathian
Hungarian Institute, 2015

Зміст

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

ЧЕРНИЧКО СТЕПАН – ТОВТ ЕНІКЕ: Практичне застосування Закону України «Про засади державної мовної політики» з точки зору правової гармонізації	15
ДУДИЧ ЛОКОТОШ КАТАЛІН: Мовна свідомість і вживання мов у школах з угорською мовою навчання Закарпаття (у місцях компактного і не компактного проживання угорців)	27
БЕРГХАУЕР-ОЛАС ЕМЕВКЕ: Пошук рівноваги між двома „світами” з потребою підтримання стосунків (кейс стаді)	45
ШЕБЕШТЕН ЖОЛТ: Гідроніми давньоугорського періоду історичної Мароморошської жупи	64
ПЕТГЕВ ЙОЖЕФ: Особливості вживання риторичних фігур у структурі тексту	77
ГАЛ ОДЕЛ: Архаїчні молитви у сакральних народних рукописних молитовниках	87

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

САМБОРОВСКИ-НОДЬ ІВОЯ: Пам’ять нащадків. Проблематика Першої світової війни в українських і російських підручниках історії та у фаховій дидактичній літературі	101
САКАЛ ІМРЕ: Практика переселення легіонерів на території нинішнього Закарпаття між двома світовими війнами на прикладі будівництва колонії Свобода	120
ОРБАН МЕЛІНДА: Відображення Першого Віденського арбітражу в тогочасній закарпатській пресі	132
НОДЬ НІКОЛЕТТА: Адміністративна політика угорського уряду на Закарпатті у 1939-1940 рр.	145
ГОРВАТ-ШІМОН ІВЕТТ: Діяльність військової організації "Рондьош гарда" на Закарпатті	152
БОДНАР ОЛЕКСАНДРА: Форми поширення радянської ідеології серед угорців Закарпаття (1953–1964)	164
ПОПОВІЧ РОКСАНА: Невинно засуджений.... Депортація Шандора Балого – реформатського священика з с. Есень	176
ЧАСАР ІШТВАН: Список актів про угорців з ужгородського архіву Служби безпеки України, які були складені в радянські часи	185

Чотарі Юрій: Архівні документи дворянської родини Ружак з Містице (Імстичево) (1646 - XIX ст.)	213
Ревої Томаш: Кількісні показники смертності матерів, абортів, шлюбів і розлучень у Ленінграді протягом 1942–1943 років.....	236
Дністрянський Мирослав С. : Роль так званої «волоської» колонізації в заселенні Українських Карпат: спроба синтетичного представлення.....	242

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Качур Аннамарія , Густі Ілона: Підготовка до письмового завдання на ЗНО з англійської мови на матеріалах опитування вчителів та студентів англійської філології	265
Надь Єніке: Використання англійської дитячої літератури на уроках іноземної мови в угорських школах Закарпаття	285
Полої Каталин: Результати зовнішнього незалежного оцінювання випускників ЗОШ м. Берегова.....	295

Tartalom

FILOLÓGIA

CSEERNICKÓ ISTVÁN – TÓTH ENIKŐ: Az állami nyelvpolitika alapjairól szóló ukrainai törvény gyakorlati alkalmazásának egy területe: a jogharmonizáció.....	15
DUDICS LAKATOS KATALIN: Nyelvi tudat és nyelvhasználat Kárpátalja magyar iskoláiban (szórványban és magyar tömbben).....	27
BERGHAUER-OLASZ EMŐKE: Egyensúly keresése két „világ” között kapcsolatigény jelenlétével (esettanulmány)	45
SEBESTYÉN ZSOLT: Máramaros megye ómagyar kori folyóvíznevei	64
PETHŐ JÓZSEF: Retorikai alakzatok a szépirodalmi és a hétköznapi szövegek stílusstruktúrájában	77
GÁL ADÉL: Archaikus imádságok a szakrális népi kéziratok füzetekben	87

TÖRTÉNELEM

SZAMBOROVSKYKÉ NYAGY IBOLYA: Az utókor emlékezete. Az első világháború problematikája az ukrán és az orosz történelemtankönyvekben és a szakdidaktikai irodalomban	101
SZAKÁL IMRE: Legionárius telepítések gyakorlata a mai Kárpátalja területén a két világháború között Szvoboda telep kiépítésének példáján	120
ORBÁN MELINDA: Az első bécsi döntés megjelenítése a korabeli kárpátaljai sajtóvisszhang alapján.....	132
NAGY NIKOLETTA: A magyar kormányzat közigazgatási politikája Kárpátalján 1939–1940-ben.....	145
HORVÁT-SIMON IVETT: A „Rongyos gárda” tevékenysége Kárpátalján	152
BODNÁR ALEXANDRA: A szovjet ideológia megjelenési formái Kárpátalja magyarsága körében (1953–1964)	164
POPOVICS ROXÁNA: Ártatlanul elítélve... Balogh Sándor eszenyi református lelkész elhurcolása.....	176
CSÁSZÁR ISTVÁN: A szovjet időszak alatt készült magyar illetőségű akták jegyzéke az Ukrán Állambiztonsági Szolgálat ungvári levéltári anyagaiban.....	185

CSATÁRY GYÖRGY: A Ruzsák-levéltár iratai (1646–XIX. sz.)	213
RÉVAI TAMÁS: Az anyák halálózása, abortuszok, házasságok és válások alakulása Leningrádban 1942–1943 között	236
DNYISZTRJANSZKIJ MIROSLAV: Az úgynevezett „vlach” kolonizáció szerepe az Ukrán-Kárpátok benépesítésében: kísérlet egy összegző bemutatásra	242

PEDAGÓGIA

KACSUR ANNAMÁRIA–HUSZTI ILONA: Felkészülés az ukrainai angol emelt szintű érettségi vizsga írásfeladatára (tanárokkal és angol bölcsész szakos diákokkal végzett felmérés eredményei alapján)	265
NAGY ENIKŐ: Autentikus mesék, történetek használata az angol nyelvi órákon kárpátaljai magyar iskolákban	285
PALLAY KATALIN: A külső független tesztelésen elért eredmények Beregszász középiskoláiban	295

Contents

PHILOLOGY

ISTVÁN CSERNICKÓ – ENIKŐ TÓTH: On the Area of Application of the Law „Principles of the State Language Policy” of the Constitution of Ukraine: Legislative Alignment.....	15
KATALIN DUDICS LAKATOS: Language Conscience and Language Use in the Hungarian Language Schools of Sub-Carpathia (in dispersed communities and in Hungarian bloc communities).....	27
EMŐKE BERGHAUER-OLASZ: Search for Balance Between Two “Worlds” with the Demand for Partnership (a case study).....	45
ZSOLT SEBESTYÉN: Hydronyms of the Historical Máramaros County from the Old Hungarian Era	64
JÓZSEF PETHŐ: Rhetorical Figures in the Stylistic Structures of Literary and Non-Literary Texts.....	77
ADÉL GÁL: Archaic Prayers in the Sacral Folk Handwritten Manuscripts.....	87

HISTORY

IBOLYA SZAMBOROVSKYNÉ NAGY: Posterity’s memory. The First World War Issues in Ukrainian and Russian History Textbooks and Specialized Didactic Literature	101
IMRE SZAKÁL: Practice of Colonization of Legionaries in Transcarpathia between the two World Wars. The Development of Colony Svoboda.....	120
MELINDA ORBÁN: The First Vienna Award in Terms of the Contemporary Transcarpathian Press Coverage.....	132
NIKOLETTA NAGY: Administrative Policy of the Hungarian Government in Transcarpathia in 1939-1940	145
IVETT HORVÁT-SIMON: The Activity of the 'Rongyos gárda' in Transcarpathia	152
ALEXANDRA BODNÁR: Forms of the Soviet Ideology among the Hungarians Living in Minority in Transcarpathia (1953–1964)	164
ROXANA POPOVICH: Sentenced Innocently... Deportation of Protestant Pastor Balogh Sándor of Eszeny.....	176
ISTVÁN CSÁSZÁR: List of the Dossiers of the Soviet Era Relating to Hungarians from the State Archives of the Security Service of Ukraine in Uzhgorod.....	185

GYÖRGY CSATÁRY: Documents of the Archive of the Ruzsák Family from Misztice (Imstichovo) (1646 – 19th century)	213
TAMAS REVAI: Maternal Mortality, Abortion, Marriage and Divorce Tendencies in Leningrad in 1942–1943	236
MIROSLAV DNISTRYANSKY: The Role of the So-Called Wallachian Colonization in Settling of the Ukrainian Carpathians: an Attempt at Synthetic Presentation.....	242

PEDAGOGY

ANNAMARIA KACHUR, ILONA HUSTI: Preparation for the writing task at the English Independent Testing (based on a questionnaire survey of teachers and students majoring in English philology)	265
ENIKŐ NAGY: The Usage of Children’s Literature in the English Lessons in Transcarpathian Schools with the Hungarian Language as a Medium of Instruction	285
KATALIN PALLAY: The Results of External Independent Evaluation Achieved by the Secondary School Leavers of Beregszász	295

Az anyák halálozása, abortuszok, házasságok és válások alakulása Leningrádban 1942–1943 között

Rezümé. A tanulmány az anyák halálozását, az abortuszok, a házasságok és válások alakulását tekintti át Leningrádban 1942–1943 között. Összefoglalja táblázatokban is a rendkívüli élethelyzetben megfigyelhető változásokat. Részletesen elemzi és bemutatja a változások hátterét és a kiváltó okokat is.

Kulcsszavak: leningrádi blokád, abortuszok, anyák halálozása, házasságok, válások.

Резюме. У статті розглянуто кількісні показники смертності матерів, абортів, шлюбах і розлученнях у Ленінграді протягом 1942–43 років. У формі таблиць узагальнено зміни, що спостерігалися в надзвичайній ситуації. Детально проаналізовано передумови та причини таких змін.

Ключові слова: блокада Ленінграда, аборти, смертність матерів, шлюби, розлучення.

Abstract. The study reviews maternal mortality, abortion, marriage and divorce tendencies in Leningrad during the years 1942–43. The author additionally summarizes in tables the changes incurred by the difficult life situation, giving a detailed analysis of their root causes.

Keywords: Leningrad blockade, abortions, maternal deaths, marriages, divorces.

Bevezetés

Az abortusz szó magyarul (latinul: Abortus artificialis) terhességmegszakítást jelent, a terhes nő önálló döntése után. A terhes nő megmentése céljából az orvosok által megindított mesterséges vagy művi vetélés nem tartozik ide (bár az abortus szó az orvosi szaknyelvben ezeket, és a spontán vetélést is jelenti) [2.]. Az emberiség legrégebbi törvénykönyvei közül Hammurapi törvénykönyvének 209–214. §-ai szólnak a magzat védelméről. A 209. § szerint: „Ha egy awélum [szabad nemes] awélum lányát megütötte és magzatát elvetéltette vele, 10 siglum ezüstöt fizessen a magzatért.” A 210. § szerint: pedig „Ha ez a nő meghalt, [a megütő] lányát öljk meg”.¹ A rendelkezésekből egyértelmű a nő életének, valamint a magzat jogainak védelme, de kitűnik, hogy nem a szándékos művi terhesség megszakítást szankcionálják, illetve az is nyilvánvaló, hogy a magzat elleni bűncselekmény a vagyoni elleni cselekményekkel esett egy kategóriába (vagyont vagyont, életet életért).

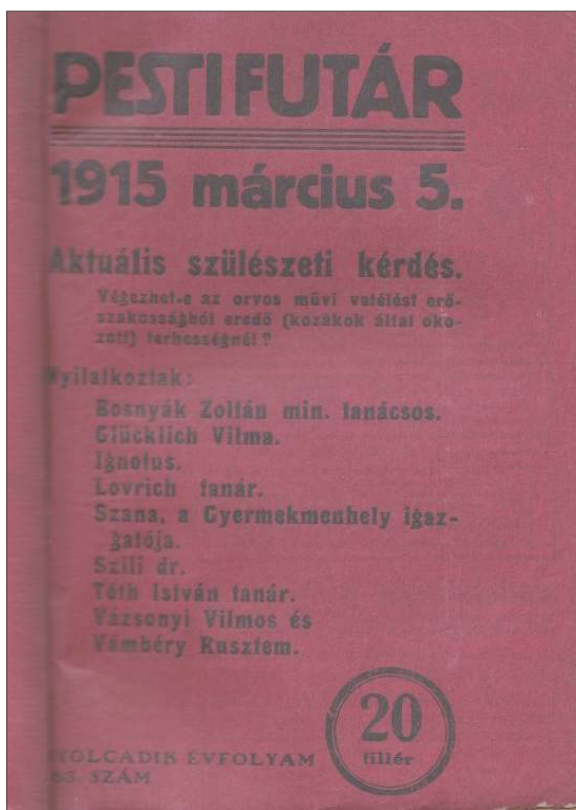
A bibliai népek körében az egyértelmű magzatvédelem mellett még ismeretlen volt a művi abortusz, és az *Ószövetség* híres szemet szemért passzusát érdekes módon éppen egy vetélésről szóló rész vezeti fel: „Ha férfiak verekednek, és úgy meglöknek egy terhes asszonyt, hogy az idő előtt megszül, de nagyobb szerencsétlenség nem történik, akkor bírságot kell fizetni aszerint, ahogyan az asszony

* Óbudai Egyetem, Budapest, Magyarország címzetes egyetemi tanára. * Титулований університетський професор, Обуда університет, Будапешт, Угорщина. * Honorary Associate Professor of University Óbuda, Budapest, Hungary.

¹<http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fmek.niif.hu%2F07200%2F07287%2F07287.pdf&date=2012-09-17>

férje megszabja, és bírák előtt kell azt megadni. Ha viszont nagyobb szerencsétlenség történt, akkor életet kell adni életért. Szemet szemért, fogat fogért, kezét kézéért, lábat lábért, égetést égetésért, sebet sebért, kék foltot kék foltért”² [2].

Az első világháború idején a nőgyógyászok már képesek voltak biztonsággal elvégezni a művi abortuszt, azonban ennek szigorú szabályai voltak: „Az orvos művi vetelés esetén csak akkor nem követ el büntetendő cselekményt, ha szándéka a műveletnél kifejezetten arra irányul, hogy a magzat élete árán a veszélyben lévő anya életét megmentse. Minden más esetben, ha nem az anya életének megmentése a cél, bűncselekményt állapít meg a művelet – idézi a Pesti Futár a *Gyógyászat* nevű orvosi szaklapból dr. Halász Lajos koronaügyész megállapítását”. (1. kép [3.]).

1. kép. Abortusról az első világháborúban

[3.] Szécsi Noémi: *Abortusról az első világháborúban*. <http://halcsontosfuzo.reblog.hu/abortuszrol-az-első-vilaghaboruban>. (letöltve: 2015.06.28).

² Mózes II. könyve, 21. fejezet 21:22-től 21:25-ig <http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.immanuel.hu%2Fbiblia%2Fbiblia.php%3Fkonyv%3D2%26fejezet%3D21%26o1%3D1%26o2%3D2%26o3%3D3&date=2012-09-20>

A válás egy már létező, de funkcióinak betöltésére alkalmatlanná vált házastársi kapcsolat bírósági úton történő megszüntetését jelenti. A válások aránya Magyarországon már az I. világháború előtt is magas volt. Ez a helyzet a két világháború között sem változott. Érdekesek a magyarországi adatok: az I. világháború jól példázza, hogy rendkívüli körülmények mint pl. a háború hatására egy-egy időszakban a házasságkötések átmenetileg akár teljesen szünetelhetnek. A házasságkötések ezer lakosra jutó aránya Magyarországon a háborús években igen alacsony szintre zuhant: minimumát 1915-ben érte el 3,4 ezrelékkal. [6.]. Leningrádban a vizsgált időszakban az abszolút számokban az abortuszok száma megugrott 1942-höz viszonyítva 2,5-szeresére, ezer élve születésre számított arányuk pedig négyszeresére (*I. táblázat*) [1, 4–5.].

I. táblázat. Abortuszok Leningrád 15 kerületében

	Abszolút számok		
	1941	1942	1943
Abortuszok száma	32 304	2294	5914
Egészségügyi javaslatra	6835	790	1230
Kórházon kívül végzettek	25 469	1504	4684
Illegálisak	1143	14	212
Ügyészségre jelentett	1132	9	221
Ügyészségre jelentettek, %-ban	4,4	0,6	4,7
Jelentett kórházon kívüliek	172	62	46
Abortuszba belehaltak			

	Ezer élveszületésre számítva		
	1941	1942	1943
Abortuszok száma	485,7	184,9	776,8
Egészségügyi javaslatra	102,8	63,7	161,6
Kórházon kívül végzettek	382,9	121,2	615,2
Illegálisak	17,2	1,1	27,3
Ügyészségre jelentett	17,0	0,7	29,2
Ügyészségre jelentettek, %-ban	---	---	---
Jelentett kórházon kívüliek	2,6	5,0	6,1
Abortuszba belehaltak			

Érdekes, hogy élesen emelkedett a kórházon kívüli és az illegális abortuszok száma (előbbieké ötszörösére, utóbbiaké huszonötszörösére). Az abortusz mortalitás³ a háború előtti szint kétszeresére emelkedett.

³ Abortusz okozta halálozás

Az orvosi bizottságok által engedélyezett abortuszok száma két és félszeresére nőtt 1942-höz viszonyítva, és elérte 5 éves időszakbeli csúcspontját. [1, 4–5].

Az abortusz nélküli anyahalálozás a leningrádi nők egészségi állapotának javulása következtében 19-edére csökkent 1943-ban az 1942-es szinthez viszonyítva, közelítve ezzel a háború előtti mutatókhoz.

Ha pedig az anyák halálozását összességében vesszük, beleszámítva az abortusz okozta haláleseteket is, úgy ennek ezer élve születésre számított mutatója jelentősen meghaladja a háború előtti analóg mutatót (*II. táblázat*) [1, 4–5].

II. táblázat. Anyák halálozása

	Abszolút számokban		
	1941	1942	1943
Szülés utáni szepszis	56	102	7
Terhességi, szülési és szülés utáni betegségek	112	327	15
Összesen	168	429	22
Abortuszok	172	62	46
Abortuszokkal együtt	340	491	68

	Ezer élveszületésre számítva		
	1941	1942	1943
Szülés utáni szepszis	0,8	8,2	0,9
Terhességi, szülési és szülés utáni betegségek	1,7	26,4	2,0
Összesen	2,5	34,6	2,9
Abortuszok	2,6	5,0	6,0
Abortuszokkal együtt	5,1	39,6	8,9

A házasságkötések száma az 1942 júniusi éles emelkedés után, melyet a behívások hívtak életre, hamar visszaesik, 1942 áprilisában átlag napi hatra. 1942 októberétől a házasságkötések száma emelkedni kezd, és eléri a napi átlag 38,3-at 1943 decemberében. A házasságkötések ezer főre számított mutatója 12,9-ig emelkedik, ez magasabb, mint az 1939-es, 1940-es adatok (*III. táblázat*) [1, 4–5].

A válások ezzel ellentétben, csökkenni kezdenek, már 1941 júliusában valamivel kevesebb, mint felére esnek vissza korábbi számuknak, aztán csökkenve, eléri a napi átlag egy válást 1942 novemberében, aztán növekedve, eléri csúcspontját napi átlag öt válással 1943 decemberében. A válások ezer főre számított átlaga jelentősen esett a háború előtti időkhöz képest, ám 1943-ban megnőtt a megelőző két évhez képest (*III. táblázat*) [1, 4–5].

III. táblázat. Házasságkötések és válások

	1941	1942	1943
Házasságkötések abszolút száma	26 983	3110	7332
Házasságkötések ezer főre számítva	10,1	2,4	12,9
Válások abszolút száma	4927	615	1147
Válások ezer főre számítva	1,8	0,5	2,0

A Leningrádi Városi Statisztikai Hivatal intézkedéseket tett a halálozások orvosi tanúsításának hatékonyabbá tételére, ennek céljából előadásokat tartottunk öt különböző szakterület orvosainak gyűlésein, valamint két egészségügyi-tudományos plénumon a halálozások orvosi tanúsításainak eddigi hibáiról és pontatlanságairól.

Ennek eredményeként az 1942. évi arányokhoz képest a pontatlan és zavaros zárójelentések száma jelentéktelen szintre esett vissza. A minisztertanács teljes jogkörrel felruházott Állami Tervbizottsága Leningrádi és Leningrádi Járásbeli Részlegének elnökhelyettese (Puzakov) [7.].

Összefoglalás

A rendkívüli élethelyzetek és körülmények, mint a leningrádi blokád hatással voltak az abortuszok, anyák halálózása, házasságok és válások alakulására. A 3 táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a vizsgált időszakban az abortuszok száma 2,5-szeresére nőtt, az anyai halálozások száma egy átmeneti emelkedést követően csökkentek. A házasságok és válások abszolút száma is szignifikáns csökkenést mutat. Ezen változások hátterében többek között a hátrányos szociális helyzet, éhezés, létbizonytalanság, valamint a családi konfliktusok szerepelhetnek.

HIVATKOZÁSOK

- [1.] **Forrás:** I. Borogyin: Leningrád ostrom alatt. 1941–1944. III. fejezet 358–360. oldal. (oroszul.: Leningrad v Oage). ISBN 5-87417-012-X..
Кönyv leltári helye: ЦГА СПб., ф. 8557, оп. 6, д. 1109, л. 1-43. Подлинник. Опубликовано в 1945 г. отдельной брошюрой.
- [2.] Terhességmedszakítás. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Terhességmedszakítás> (letöltve:2015.06.28).
- [3.] Szécsi Noémi: Abortuszról az első világháborúban. <http://halsontosfuzo.reblog.hu/abortuszrol-az-első-világháboruban>. (letöltve:2015.06.28).
- [4.] Bálint József: 900 nap a 300 évből Leningrád. 2. átdolgozott kiadás. Agroinform. Budapest, 2010.
- [5.] Leningrád levegőhöz jut. 2003. január 16. 09:45 http://mult-kor.hu/20030116_leningrad_levegohoz_jut (letöltve:2015.04.08)
- [6.] Magyarország a XX. században. Házasság és válás. <http://mek.oszk.hu/02100/02185/html/185.html> (letöltve:2016.06.28)
- [7.] Puzakov: ЦГА СПб., ф. 4965, оп. 3, д. 105, л. 24-32 Отпуск

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A szerző ezúton is köszönetet mond Bálint József úrnak a közgazdaságtan kandidátusának a cikk megírásában nyújtott értékes segítségéért

Наукове видання

ACTA ACADEMIAE BEREKSASIENSIS

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Історичні, філологічні та педагогічні науки

Том XIV

Друкується в авторській редакції з оригінал-макетів авторів

Матеріали подані мовою оригіналу

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Головні редактори *І.Орос, Й.Сікура*
Заступники головних редакторів *І.Мандрик, М.Сюсько, А.Сабо*
Відповідальний редактор *І.Пенцкофер*
Відповідальний секретар *І.Силадій*
КОРЕКТУРА *І.Варцаба, О.Кордонець, М.Левринц*
ВЕРСТКА *В.Товтін*

Підписано до друку 14. 08. 2015 р.
Формат 70x100/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Друк офсетний.
Умовн. друк. аркушів 25,1. Наклад 300.

Друк ТОВ «Папірус-Ф»
88000, м. Ужгород

Адреса редакції:
90202 Берегове, пл. Кошута, 6,
Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці ІІ
Тел.: (03141) 4-24-35
E-mail: kiado@kmf.uz.ua